

לשמוע קול תורה - פסוק השבוע

פרשת ואתחנן

והודעתם לבניך ולבני בןיך

"רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בןיך. יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחרב באמרה אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון" (דברים ד, ט-י).

לפי הרמב"ן יש כאן מצווה מן התורה. המצווה הכוללת את האיסור לשכוח את מעמד הר סיני ואת החובה לזכור את ההתגלות, כי ההתגלות היא מקור האמונה. בזכות מעמד זה, שבו ראוכל ישראל את האלוהים ושמעו את קולו, נחרט בלבם של ישראל שה' אמת ותורתו אמת, ומשה רבונו הוא נביא אמת. וכמו שמוטלת עלינו החובה לזכור את יציאת מצרים, כך חל חיוב על כל הורה ללמד את צאצאיו, בניו ובני בניו, על האירוע היחיד והמיוחד בכל תולדות האנושות, שבו התגלה ה' לעם שלם ואמר להם את דברו.

אמנם רבנו משה בן מיימון לא מנה מצווה זו במניין מצוות התורה. ודאי שהוא אינו כופר במרכזיותה, ואף הוא עצמו כותב שאמונת ישראל אינה נובעת מנסי יציאת מצרים אלא מהמעמד הגדול של נתינת התורה, ששם קץ לספקותיהם של כל הספקנים. אך עם כל זה לא מנה הרמב"ם את זיכרון האירוע כמצווה מן התורה. יתרה מכך, חג השבועות, הנקרא בתפילות "זמן מתן תורתנו", אינו מופיע בתורה כיום מתן תורה אלא כחג הקציר. מה פשר הדבר?

הרמב"ם מלמד אותנו שמעמד הר סיני אינו שייך למועד מיוחד וגם לא למקום ספציפי. אכן התורה ניתנה בהר חורב. הר חורב הוא מקום במדבר שבולא גרים בני אדם, ואחרי ההתגלות הוא חזר להיות מקום סתמי ככל המקומות, ואפילו תאריך מתן תורה שנוי במחלוקת בין התנאים - אם אירע בו' בסיון או בז' בסיון. מכאן שהתורה אינה מצטמצמת, לא למקום מסוים, לא לזמן מסוים וגם לא לטקס מסוים.

אין ביהדות טקס המזכיר את מעמד הר סיני, אך יש חובה תמידית ללמוד תורה ולהורות אותה לדורות הבאים. לא האירוע עצמו הוא המכונן אלא התוכן שניתן בו, התורה עצמה. התורה צריכה להיות בכל יום כחדשה בעינינו כאילו ניתנה זה עתה, ובכל יום אנו מקבלים אותה בהתלהבות מחדש.

לא בטקסים ובאירועי נוסטלגיה מחייבת אותנו התורה, אלא בלימוד יום יומי בהתקדמות אין סופית להרבצת התורה בכל מקום.

"הדברים אשר ראו עיניך", שאותם אין לשכוח, אינם עצם האירוע אלא הדברים שנאמרו בו, שנאמרים היום ושייאמרו בעתיד. "והודעתם לבניך ולבני בןיך".